

REANIMATIE CAMPAGNE "STOFWISSELING"

GEVAARLIJKE STOFFEN TERUGDRINGEN

Peter Tegel (r)
adjunct-directeur en
senior-adviseur bij
het Dienstencentrum
en Danny Wilms,
secretaris van de
Werkgroep Arbeid
en Gezondheid in de
Grafimedia (WAGG).

De sociale partners Grafimedia actualiseren dit jaar de in 2017 groots ingezette campagne "Stofwisseling". Nieuwe initiatieven en activiteiten ondersteunen ondernemers bij de verdere uitfasering van gevaarlijke stoffen uit de productieprocessen in grafische - en signbedrijven. 'Veilig en gezond werken is in het belang van werkgevers en werknemers', benadrukt Danny Wilms, secretaris van de Werkgroep Arbeid en Gezondheid in de Grafimedia (WAGG). We spraken met hem hierover, evenals met Peter Tegel van het Dienstencentrum, die namens de WAGG de campagne "Stofwisseling" uitvoert.

De kracht zit hem in de herhaling: in 2017 werden in het kader van de campagne "Stofwisseling" best practices gedeeld door bedrijven die voorliepen met de terugdringing van gevaarlijke stoffen uit grafische productieprocessen, en werden instrumenten en voorlichtingsmateriaal ontwikkeld. Mede hierdoor is het aandeel bedrijven dat werkt met ongezonde oplosmiddelen en wasmiddelen (zie kader) nog verder afgenomen. Om blijvend bewustzijn te creëren en nog meer bedrijven te stimuleren tot uitfasering van gevaarlijke stoffen uit het productieproces, besloten de sociale partners om de campagne in 2021 een nieuwe boost te geven: een soort "Stofwisseling 2.0". De volgende activiteiten worden nog dit jaar uitgevoerd:

- Actualisatie van het voorlichtingsmateriaal
- Delen van drie 'best practices' ten aanzien van het uitbannen van gevaarlijke stoffen
- Drie mailings namens de sociale partners Grafimedia met praktische tips over de uitfasering van gevaarlijke stoffen uit productieprocessen
- Twee webinars waarvoor werknemers zich op een later moment kunnen inschrijven
- Artikelen in vakbladen

Motieven om schoner te werken

Danny Wilms legt uit hoe de vlag er bij hangt rondom het gebruik van gevaarlijke stoffen in drukkerijen en signbedrijven. 'Sinds de lancering van "Stofwisseling" maakten al veel bedrijven de slag naar het gebruik van minder of geen gevaarlijke stoffen in het

SOCIALE PARTNERS

De sociale partners in de Grafimedia vormen het hoogste beleidsmatige orgaan in de grafimediasector. Hierin zijn de vakbonden FNV, CNV Vakmensen, De Unie en de KVG als grafische brancheorganisatie vertegenwoordigd. Zij bespreken zaken in de Raad voor Overleg Grafimediabranche (ROGB). Daaronder resorteert de WAGG: Werkgroep Arbeid en Gezondheid in de Grafimediabranche. Danny Wilms is de projectleider en secretaris van deze werkgroep. Peter Tegel van het Dienstencentrum voert in opdracht van de WAGG vaak inhoudelijke projecten uit op het gebied van veiligheid, gezondheid en welzijn.

productieproces. Andere bedrijven zijn hier nog volop mee bezig. Met de hernieuwde focus op dit thema in 2021 willen de sociale partners Grafimedia de bedrijven die nog met dit proces moeten starten of die hiermee nog bezig zijn (verder) in beweging krijgen. Daarvoor bestaan allerlei goede redenen: we willen alle gevaarlijke stoffen waar mogelijk uitbannen en de bewustwording op dit gebied bij bedrijven verder vergroten. Daarnaast is het bedrijfseconomisch vaak zo dat wanneer je de goede dingen doet, je dat terugverdiend. Zo leiden gezonde, veilige en prettige arbeidsomstandigheden tot duurzame inzetbaarheid van je medewerkers en tot een beter bedrijfsimago. Maar ook ethisch moet je jezelf als ondernemer de vraag stellen: "Wil ik dat mijn medewerkers tot hun 67^e productief, prettig en zonder problemen bij mij kunnen werken of niet?" Het antwoord daarop is toch "ja"? En dat geldt nog eens extra vanwege de enorme mate van vergrijzing in deze sector. Ondernemers moeten er dus voor zorgen dat hun bedrijven in alle opzichten aantrekkelijk zijn om voor te werken.'

Schoner werken leidt tot legio besparingen

Peter Tegel vult aan: 'Het gaat dus om een gedragsverandering die leidt tot duurzame inzetbaarheid van je personeel. Zo ongeveer tussen 1998 en 2012 zijn de voorlopers uit de grafimediasector al overgegaan op het gebruik van minder of geen gevaarlijke

Grafische - én
signbedrijven

GEVAARLIJKE STOFFEN: WAAR PRATEN WE OVER?

De grafische branche is al heel lang bezig alle gevaarlijke stoffen uit te bannen. Tegenwoordig wordt nog een beperkt aantal gevaarlijke stoffen gebruikt. Het gaat dan met name om IPA en wasmiddelen. In de vellenoffsetdruk is het gebruik van het vochtwaartoevoegingsmiddel isopropyl-alcohol (IPA) nog redelijk courant. Deze stof vergemakkelijkt de binding van water met inkt. Met een vlampunt van 12 graden is IPA een zeer vluchtige organische stof, die dus gemakkelijk wordt ingeademd. Daarnaast worden middelen gebruikt voor het nawassen van de drukpers. Inmiddels zijn de minder vluchtige, zogenoemde K3- en K4-wasmiddelen beschikbaar als alternatief voor de zeer vluchtige K1- en K2-wasmiddelen. Laatste categorie wordt met name nog - deels - gebruikt voor de niet-dagelijkse reiniging.

In de signsector richt de campagne "Stofwisseling" zich vooral op schadelijke toevoegmiddelen bij zeefdruk en oplosmiddelhoudende digitaal-druk. Naast de vervanging van gevaarlijke stoffen door mildere alternatieven binnen eenzelfde drukproces is het overgaan op digitaal-druk in steeds meer gevallen een reële optie waarbij het gebruik van gevaarlijke stoffen wordt vermeden of teruggedrongen. Ook daaraan besteedt de campagne "Stofwisseling 2.0" aandacht

stoffen, waardoor hun personeel minder aan stank en alcohol dampen wordt blootgesteld. Zij haalden daar allerlei voordelen uit. Denk hierbij ook aan kleurkrachtvergroting, kostenvoordelen door verlaging van het gebruik van grond- en hulpstoffen, lagere investeringen vanwege een minder dure brandverzekering en minder benodigde ventilatie, enzovoort. Het kost natuurlijk moeite, maar het levert ook veel op om met schonere productieprocessen te werken.'

Angsten bespreekbaar maken

Wilms stelt dat allerlei vragen en kwetsbaarheden een rol spelen bij de vervanging van gevaarlijke stoffen in de productie: 'Bijvoorbeeld vragen als "Wil ik dit wel?" en "Kan ik dit wel?"' 'Wanneer je bepaalde oplos- of wasmiddelen niet meer gebruikt, kan misschien de normtijd voor de productie worden overschreden. Misschien duurt het instellen van de machine hierdoor wel langer. Hoe groot wordt dan de druk op de betrokken werknemer? Is er ruimte voor overleg? Cruciaal is uiteindelijk de houding van de directie. Omdat er in de grafmediasector vaak sprake is van lage marges, zijn er weinig medewerkers op de werkvloer en ontbreekt vaak het toezicht. Maar het is de directie die de juiste werkwijzen en het juiste gedrag moet faciliteren.'

Wilms voegt daaraan toe dat de focus bij het tegengaan van gezondheidsrisico's van medewerkers moet liggen op de plaats waar het probleem ontstaat, oftewel de bron: beperking of eliminatie van gevaarlijke stoffen uit het productieproces. 'Pas als dat niet kan, kun je denken aan beschermende maatregelen zoals het dragen van een masker.'

Veel ondersteuning vanuit WAGG

Peter Tegel toont tot slot begrip voor de moeilijke context waarin veel grafische bedrijven werken. 'Wij snappen hoe moeilijk het is wanneer je als bedrijf vecht om te overleven, terwijl ook van je verwacht wordt dat je bepaalde stoffen uit je processen gaat verwijderen of uitfaseren. Maar ondernemers staan er niet alleen voor!' Danny Wilms: 'Als Werkgroep Arbeid en Gezondheid in de Grafmediabranche geven wij hen in 2021 via al onze materialen en activiteiten een extra steun in de rug. Het gaat erom dat er binnen de bedrijven de wil en motivatie is om hier werk van te maken. Het getuigt van goed werkgeverschap om die gevaarlijke stoffen zoveel mogelijk de deur uit te werken. Ga je hiermee aan de slag, dan kom je in een positieve spiraal terecht. Dat heeft het verleden bij de voorlopers op dit gebied wel uitgewezen.' **PM**